

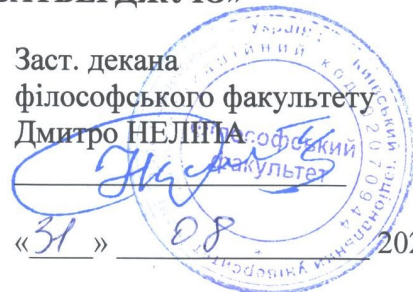
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет

Кафедра політичних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
Дмитро НЕЛІПА

«31» 08 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політична регіоналістика

для студентів

галузь знань
напрямок підготовки
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

05 соціальні та поведінкові науки
052 політологія
другий (магістерський)
політологія
вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Коршук Роман Миколайович, доцент, кандидат політичних наук

Пролонговано: на 20²²/20²³ н.р. (Масукова) «31» 08 2022р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20___/20___ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробники: Коршук Роман Миколайович, доцент, кандидат політичних наук.

Затверджено
« 27 » серпня 2021 р.

Зав. кафедри політичних наук
 (Петро ШЛЯХТУН)

Протокол № 1 від «27» 08 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від « 31 » серпня 2021 року № 2

Голова науково-методичної комісії (Ірина МАСЛІКОВА)

« 31 » 08 2021 року

Пролонговано на 2022 - 2023 н.р., Пр. № 2 від 31. 08. 2022 р.

ВСТУП

1. Мета дисципліни. **Мета дисципліни** – забезпечення стійкої системи знань про специфіку регіональної політики як складової політичної сфери людського життя, надання знань про основні регіональні процеси та явища у політиці, що дасть змогу студентам розуміти політичні процеси, що відбуваються в Україні та світі, вільно орієнтуватися в їх політичному житті.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

1. Знати структуру та функції політичної системи суспільства, її основні інститути (держава, політичні партії, громадські організації, органи місцевого самоврядування, засоби масової інформації), закономірності функціонування системи в цілому та її інститутів та основи функціонування економічної сфери людського життя.

2. Вміти на основі знань про політичну систему суспільства, її інститути, закономірності їх функціонування, орієнтуватися в політичних процесах, політичному житті конкретних країн.

3. Володіти елементарними навичками наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно політичних подій та явищ; використання іншомовних фахових політичних інформативних джерел.

3.Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Політична регіоналістика» належить до переліку дисциплін вибору ВНЗ та викладається у IV семестрі 2 року магістратури. Навчальна дисципліна знайомить студентів з місцем та роллю регіональних спільнот і інститутів в політичному житті держав, взаємодією центральних та регіональних політичних інститутів в умовах різних форм державного устрою. Визначається предмет, завдання, теоретичні основи, методи, основні напрямки та проблематика сучасних досліджень регіональної політики. З'ясовуються основні характеристики регіону як політико-територіального утворення, засади регіональної політики як вертикальної взаємодії центр-регіони та горизонтальної взаємодії міжрегіональних відносин, суб'єкти та об'єкти регіональної політики, особливості регіоналізму та регіоналізації і взаємозв'язок даних феноменів з глобалізаційними процесами. Розглядається адміністративно-територіальна організація держав в умовах різних форм державного устрою, централізація та децентралізація як моделі внутрішньодержавного розвитку. Аналізується взаємозв'язок регіоналізму з процесами сепаратизму, іредентизму та сецесії. Розглядаються особливості регіональної політики в унітарних та федеративних державах, феномен регіоналізованих держав, причини формування та функціонування консоціальних демократій як способу подолання регіональної та етнічної фрагментації держави. На прикладі країн Європейського Союзу, США, Канади та ряду інших країн аналізується взаємозв'язок процесів регіоналізації та децентралізації з історичними, етнічними, культурними та політичними особливостями формування даних держав. З'ясовуються особливості регіональної політики в сучасній Україні, засади та перспективи її реформування, місце та роль регіонів і громад в процесі децентралізації влади..

4.Завдання (навчальні цілі) – оволодіння студентами понятійно-категоріальним апаратом та термінологією політичної регіоналістики; набуття студентами систематизованих знань про регіональну політику; формування у студентів навичок самостійного аналізу регіональної політики як в зарубіжних країнах, так і в Україні.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:
загальні:

ЗК 3. Здатність розробляти проекти та управляти ними
 ЗК 7. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

фахові:

ФК3. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

ФК4. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

ФК7. Спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультаційні функції на національному та міжнародному рівні.

ФК9. Здатність брати продуктивну участь у науковому співробітництві як на національному, так і міжнародному рівнях.

5. Результати навчання за дисципліною:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Форми викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	понятійно-категоріальний апарат та термінологію політичної регіоналістики	Лекція, семінар, самостійна робота	Екзамен	5
1.2	Основні підходи до визначення регіону, сутність та особливості регіональної політики, причини та сутність регіоналізму і регіоналізації.	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, екзамен	5
1.3	Особливості адміністративно-територіальної організації сучасних держав, місце та роль в регіональній політиці місцевого самоврядування, можливість взаємозв'язку регіоналізму, автономізації, федералізації, сепаратизму та іредентизму	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, контрольна робота, екзамен	5
1.4	Особливості регіональної політики в унітарних та федеративних державах	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, реферат, контрольна робота, екзамен	6
1.5	Особливості формування та функціонування регіональних політичних еліт та регіональних політичних партій та механізми реалізації їх інтересів у політиці	Лекція, Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, реферат, екзамен	5
1.6	Регіональну політику в сучасній Україні, особливості реформи децентралізації в сучасній українській державі	Лекція, Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, контрольна робота, реферат екзамен	14
	Вміти:			
2.1	застосовувати понятійно-категоріальний апарат політичної	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, реферат	10

	регіоналістики в науковому аналізі політичних процесів			
2.2	аналізувати політичні процеси, пов'язані з регіональною політикою, що відбуваються як в Україні, так і в конкретних зарубіжних країнах, робити відповідні висновки та узагальнення	Семинар, самостійна робота	Усна доповідь, реферат	15
2.3	формулювати рекомендації щодо практичного здійснення регіональної політики	Семинар, самостійна робота	Усна доповідь, реферат, текст рекомендацій	15
	Комунікація:			
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої літератури з політичної регіоналістики, в підготовці до семінарських занять та написанні самостійних робіт	Семинар, самостійна робота	Усна доповідь, реферат	3
3.2	презентувати результати проведених політико-регіональних досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів	Семинар, самостійна робота	дискусія, реферат	3
3.3	вести полеміку з питань, присвячених проблематиці регіональної політики, на основі володіння понятійно-категоріальним апаратом політичної регіоналістики	Семинари	Дискусія	3
	Автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу із політико-регіональних досліджень, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Самостійна робота	Усна доповідь, дискусія, реферат	2
4.2	самостійно вирішувати комплексні завдання, пов'язані із верифікацією результатів існуючих оприлюднених досліджень регіональної політики, та порівнювати їх із результатами проведених власних досліджень	Семинар, самостійна робота	Усна доповідь, дискусія	5
4.3	нести відповідальність за достовірність та політико-	Семинар, самостійна робота	Усна доповідь, дискусія,	4

ідеологічну незаангажованість проведених політико-регіональних досліджень та обстоювати власну наукову позицію		екзамен	
--	--	---------	--

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни																			
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	
Програмні результати навчання																			
ПРН4. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+	+	+	
ПРН6. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.			+					+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	
ПРН7. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.							+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПРН10. Брати продуктивну участь у науковому співробітництві як на національному, так і міжнародному рівнях.	+							+	+	+	+	+						+	

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема оцінювання теоретичної підготовки – результати навчання (знання 1.1 – 1.3), що складає 40% від загальної оцінки та оцінювання практичної підготовки – результати навчання (вміння 2.1-2.4); (комунікація 3.1); (автономність та відповідальність 4.1), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. *Робота на семінарських заняттях (доповідь, доповнення/дискусія) впродовж семестру з тем 2,3,4,5,6 - РН1.1, РН1.2, РН1.3., РН2.1, РН2.2, РН2.3., РН2.4. РН3. – 24/36 балів*
2. *Есе з тем 4, РН2.1, РН2.4 – 6/12 балів.*
3. *Тест №1 з тем 1-3, РН1.1, РН1.2, РН1.3., РН2.1, РН 2.2, РН2.3, РН4 – 3/6 балів.*
4. *Тест №2 з тем 4-7, РН1.1, РН1.2, РН1.3., РН2.1, РН 2.2, РН2.3, РН4 – 3/6 балів.*

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усього навчального курсу. Загальна оцінка за семестр складається із балів, отриманих за аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах), за самостійну роботу (есе) та тестові контрольні роботи.

Всі види робіт за семестр мають у підсумку:

- в максимальному вимірі – 60 балів,
- в мінімальному вимірі – 36 балів.

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар у письмовій формі.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту:

Іспит у тестовій формі – РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 4.3 - 24/40 балів

Екзаменаційне оцінювання відбувається у тестовій формі. Тест складається з 40 питань. За кожен правильну відповідь студент отримує 1 бал. Оцінка за іспит визначається шляхом простого підрахунку кількості правильних відповідей.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів. У разі, якщо студент на іспиті набрав менше 24 балів, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит/екзамен» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів. Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни: мінімум 60, максимум 100 балів.

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Іспит	Підсумкова оцінка з дисципліни
<i>Мінімум</i>	36	24	60
Максимум	60	40	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 36 бали	Max – 60 балів
Робота на семінарських заняттях (доповідь, доповнення/дискусія)	До тем: 2, 3, 4, 5, 6, 7	Min – 24	Max – 36
Есе	До теми 4	Min – 6	Max – 12
Письмова контрольна робота (тест №1)	До тем 1-3	Min – 3	Max – 6
Письмова контрольна робота (тест № 2)	До тем 4-7	Min – 3	Max – 6
Підсумкова контрольна робота (тест)		Min – 24	Max – 40
Підсумкова оцінка з дисципліни		60	100

Критерії оцінювання:**1. Аудиторна робота:****Усна доповідь:**

6 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

4-5 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

1-3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, має у відповіді суттєві неточності, фрагментарно та поверхово його викладає.

Доповнення / дискусія:

2 бали – доповнення змістовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

2. Самостійна робота (есе – аналіз обраного на вибір тексту сучасної політичної регіоналістики).

11-12 балів – студенти цілковито володіють матеріалом, вільно оперують методологією, теоретичними знаннями з курсу та здатні включати їх в ширший науковий контекст. Також студенти демонструють високу ступінь самостійності у виконанні цих завдань та, водночас, обґрунтовують свої твердження на науково-достовірній літературі. Надаються належні посилання на цитовані фрагменти чи/та використані ідеї і твердження. Зроблені обґрунтовані висновки.

8-10 балів – робота здебільшого самостійна та демонструє достатнє володіння матеріалом для виведення коректних висновків, проте можуть мати місце методологічні неточності в інтерпретації аналізованих текстів.

6-7 балів – робота частково розкриває проблеми та здебільшого реферативна за змістом, існують суттєві помилки в роботі, що є наслідком незасвоєння матеріалу. Робота

демонструє прогалини у засвоєнні навички «здійснювати критичний аналіз класичної соціальної теорій з позицій феміністичної теорії».

3. **Проміжні тестові контрольні.**

6 балів – правильна відповідь на 12 запитань закритого типу вартістю 0,5 бали кожне.

4. **Іспит у формі тесту.**

Екзаменаційне оцінювання відбувається у тестовій формі. Тест складається з 40 питань. За кожну правильну відповідь студент отримує 1 бал. Оцінка за іспит визначається шляхом простого підрахунку кількості правильних відповідей.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
1	Тема 1. . Політична регіоналістика як наукова дисципліна	2	1	9
2	Тема 2. Регіональна політика та регіональні політичні процеси	2	1	10
3	Тема 3. Держава як територіально-політична система	2	2	10
4	Тема 4. Особливості регіональної політики в унітарних та федеративних державах	2	2	10
5	Тема 5. Особливості регіональної політики в умовах консюціальної демократії	2	2	8
6	Тема 6. Регіональні політичні еліти та політичні партії як суб'єкти політичного процесу	2	1	8
7	Тема 7. Регіональна політика в сучасній Україні	2	2	9
	Контрольна робота		1	
	ВСЬОГО	14	12	64

Загальний обсяг – **90 год.**, в тому числі:

Лекції – **14 год.**

Семінари – **12 год.**

Самостійна робота – **64 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Вступ до міжнародного регіонознавства : навчальний посібник / М.С. Дорошко, П.М. Ігнат'єв, Р.А. Кривонос та ін.; за ред. М.С. Дорошка. – К.: ВПЦ "Київський університет, 2018. – 247 с.
2. Гайдук В., Кучеренко Т., Михальченко М. Україна у регіональному вимірі: проблеми та перспективи. — Донецьк, 2002.
3. Панченко Т.В. Політична регіоналістика : навч. посібник / Т.В. Панченко ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2011.
4. Регіональна політика та механізми її реалізації / НАНУ; Ін-тут регіональних досліджень; За ред.: М.І.Долішнього. – Київ : Наукова думка, 2003.
5. Регіонознавство : підручник / [В.В. Копійка, В.П. Крижанівський, М.С. Дорошко та ін.]. – К. : Київський ун-т, 2014. – 642 с.
6. Романюк С. А. Політика регіонального розвитку: сучасний стан і нові можливості: регіональні дослідження. — Київ, 2001.
7. Суспільна географія : у 2 кн. Кн. 2. Проблеми українознавства, регіоналістики і краєзнавства / О. Шаблій; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. - Львів, 2015. - 705 с.
8. Шляхтун П.П. Конституційне право: словник термінів. – К., 2005.
9. Globalization, Institutions and Regional Development in Europe. Amin A., Thrift N. (Eds.) Oxford: Oxford University Press, 1994.

Додаткова:

1. Актуальні проблеми стратегії розвитку України: регіональний вимір : Науковий збірник / Нац. ін-т стратегічних досліджень Президента України; Ред.кол.: З.С. Варналій, В.О. Приходько, С.І. Мітряєва. – Ужгород, 2003.
2. Варналій З.С. Регіональна політика України: нові умови, нові вимоги // Стратегічні пріоритети : Науково-аналітичний щоквартальник / Національний інститут стратегічних досліджень. – Київ, 2007. – № 1 (2).
3. Гібернау М. Ідентичність націй. – К. 2012
4. Глобалізація. Регіоналізація. Регіональна політика : Хрестоматія з сучасної зарубіжної соціології регіонів / МОНУ; Луган. держ. пед. ун-тет ім. Т. Шевченка; Уклад.: І.Ф. Кононов, В.П. Бородачов, Д.М. Топольськов. – Луганськ : Альма матер; Знання, 2002.
5. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети : монографія / Варналій З.С. [та ін.] ; за ред. З.С. Варналія. – Київ : НІСД, 2007.
6. Долішній М.І. Регіональна політика на рубежі 20-21 століть: нові пріоритети / М.І. Долішній; НАНУ; Ін-т регіональних досліджень. – Київ : Наукова думка, 2006.
7. Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС. Порівняльний аналіз. – К.: Основи, 1996
8. Коршук Р.М. Етнополітологія: Навчальний посібник К. 2011

9. Кучеренко Т.В. Взаємодія центральної та регіональних еліт у політичному процесі держави.// Вісник Хар. Нац. Ун-ту. – 2000. № 470. Питання політології.
10. Панухник О.В. Державна регіональна політика як засіб регулювання розвитку регіонів: проблеми становлення : розвиток продуктивних сил і регіональна економіка // Актуальні проблеми економіки : Науковий економічний журнал / Національна академія управління. – Київ, 2007. – № 7.
11. Регіональна політика України: інституційно-правове забезпечення / Нац. ін-т стратег. досліджень; За ред. З. Варналія; Упоряд. З.Варналій, Є.Жемеренко, В.Жук, А.Павлюк. – Київ : НІСД, 2004. – 521 с. – (Регіональний розвиток ; Вип.6).
12. Регіональна політика: методологія, методи, практика. НАН України, Інститут регіональних досліджень. За ред.. М.І. Надолішнього. – Львів, 2001
13. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку : Монографія / НІСД. Авт.: Варналій З.С., Мокій А.І., Новікова О.Ф., Романюк С.А. та ін. За ред. З.С. Варналія. – Київ : Знання України, 2005.
14. Шаповал В.М. Державний лад країн світу: Довідник. К., 1999
15. Boyce, David. (2004). A Short History of the Field of Regional Science. Papers in Regional Science., 83 pp. 31–57. [Short history](#). (PDF) . Retrieved on 2011-06-04.
16. Durlauf, Steven N., and Lawrence E. Blume, ed. (2008). The New Palgrave Dictionary of Economics, 2nd Edition:
 - "new economic geography" by [Anthony J. Venables](#). [Abstract](#).
 - "regional development, geography of" by [Jeffrey D. Sachs](#) and Gordon McCord. [Abstract](#).
 - "spatial economics" by Gilles Duranton. [Abstract](#).
 - "urban agglomeration" by William C. Strange. [Abstract](#).
17. Fujita, Masahisa, Paul Krugman, and Anthony Venables. (1999). The Spatial Economy: Cities, Regions and International Trade (Cambridge, Massachusetts: MIT press
18. Fujita, Masahisa. (1989). Urban Economic Theory: Land Use and City Size (Cambridge, UK: Cambridge University Press).
19. Fritsch, Michael und Mueller, Pamela (2006), The Effect of New Business Formation on Regional Development over Time. The Case of Germany, Discussion Papers on Entrepreneurship, Growth and Public Policy, Jena
20. Kaempf O. Internationalisierung substaatlicher Regionen. Stuttgart: ibidem- Verlag, 2002.
21. Krumm, Ronald J.; [Tolley, George S.](#) (1987). "Regional economics". The New Palgrave: A Dictionary of Economics.
22. Scott, A. J. (2000). "Economic Geography: The Great Half-Century". Cambridge Journal of Economics.
23. Smith M.P. Transnational Urbanism: Locating Globalization. Oxford: Blackwell, 2001.